

Dr Milena Petrović

OGRANIČENJE
MEĐUNARODNE SUDSKE NADLEŽNOSTI
- ODABRANA PITANJA

Kragujevac 2009.

DR MILENA PETROVIĆ

**OGRANIČENJE MEĐUNARODNE SUDSKE
NADLEŽNOSTI - ODABRANA PITANJA**

KRAGUJEVAC, 2009.

PROF. DR MILENA PETROVIĆ

**OGRANIČENJE MEĐUNARODNE SUDSKE NADLEŽNOSTI -
ODABRANA PITANJA**

IZDAVAČ: Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu
Institut za pravne i društvene nauke
Jovana Cvijića 1, 34000 Kragujevac
telefon: (034) 306 513, 306 504
telefaks: (034) 306 540
e-pošta: faculty@jura.kg.ac.yu
institut@jura.kg.ac.yu
web: <http://institut.jura.kg.ac.yu>

RECENZENTI: Prof. dr Radovan Vukadinović
Prof. dr Božin Vlašković

ZA IZDAVAČA: Prof. dr Predrag Stojanović

DIZAJN KORICA Nemanja Ivković

ŠTAMPA: Prizma, Kragujevac
TIRAŽ: 200 primeraka

ISBN 978 - 86 - 7623 - 004 - 4

Štampanje monografije podržalo Ministarstvo nauke i tehnološkog
razvoja Republike Srbije

SADRŽAJ

Uvodne napomene	11
-----------------------	----

DEO PRVI - FORUM NON CENVENIENS

Glava I

Uvod

1. Pojam i struktura	15
2. Terminologija i poreklo	18
3. Primena doktrine <i>forum non conveniens</i>	20
3.1. Faktori na kojima se zasniva odluka o odbijanju nadležnosti	20
3.2. Postupak donošenja odluke	25
3.3. Dejstva doktrine <i>forum non conveniens</i>	30

Glava II

Doktrina *forum non conviniens* u uporednom pravu

I Doktrina <i>forum non conveniens</i> u <i>common law</i> zemljama	33
1. SAD	33
2. Engleska	45
3. Kanada	55
4. Australija	58
II. Doktrina <i>forum non conveniens</i> u <i>civil law</i> zemljama	60
1. Uvod	60
2. Nemačka	63
3. Holandija	65
4. Japan	67
5. Evropska unija	69

III Nacrt Haške Konvencije o nadležnosti i priznanju i izvršenju odluka u građanskim i trgovačkim stvarima	81
--	----

Glava III

Stavovi za i protiv *forum non conveniens*

1. Razlozi za usvajanje teorije <i>forum non conveniens</i>	85
2. Kritike teorije <i>forum non conveniens</i>	86

DEO DRUGI - PROROGACIONI SPORAZUM

Glava I

Uvod

1. Pojam i značaj prorogacionog sporazuma	93
2. Modeli prorogacionog sporazuma	95
3. Punovažnost prorogacionog sporazuma	97
3.1. Formalna punovažnost prorogacionog sporazuma	98
3.2. Materijalna punovažnost prorogacionog sporazuma	103
4. Dejstva prorogacionog sporazuma	105
5. Merodavno pravo za prorogacioni sporazum	109

Glava II

Prorogacioni sporazum u uporednom pravu

1. SAD	115
1.1. Istorijski pogled - nepriznavanje sporazuma	115
1.2. Savremeni tretman prorogacionog sporazuma	117
2. Engleska	123
3. Nemačka	127
4. Srbija	133
5. Evropska unija	140
5.1. Opšte napomene	140
5.2. Dopusštenost prorogacionog sporazuma	141
5.3. Formalna punovažnost prorogacionog sporazuma	143
5.4. Materijalna punovažnost prorogacionog sporazuma	146
5.5. Dejstvo prorogacionog sporazuma	149

Glava III

Haška konvencija o sporazumu o isključivoj nadležnosti izabranog suda

1. Opšte napomene	153
2. Polje primene Konvencije	157
2.1. Pozitivno polje primene konvencije	157
2.1. Negativno polje primene	161
3. Pojam i punovažnost sporazuma o isključivoj nadležnosti izabranog suda	163
3.1. Pojam	163
3.2. Formalna punovažnost	165
3.3. Samostalnost sporazuma	167
4. Dejstva sporazuma	167
4.1. Pravilo broj 1: Izabrani sud mora da prihvati nadležnost	168
4.2. Pravilo br. 2: Sud koji sporazumom nije izabran mora da odbije nadležnost	170
4.3. Pravilo broj 3: Odluka suda čija je nadležnost određena sporazumom stranaka mora se priznati i izvršiti u drugim državama ugovornicama	171

DEO TREĆI - MEĐUNARODNA LITISPENDENCIJA

Glava I

Uvod

1. Pojam i značaj	175
2. Pretpostavke litispendencije	177
2.1. Objektivni identitet	177
2.2. Subjektivni identitet	179
3. Vremenski momenat zasnivanja parnice	179
4. Pravne posledice litispendencije	181

Glava II

Litispendencija u uporednom pravu

1. SAD	185
2. Engleska	187
3. Nemačka	190
4. Srbija	193
4.1. Izvori prava	193
4.2. Momenat zasnivanja parnice	194
4.3. Nepostojanje isključive nadležnosti	196
4.4. Reciprocitet (uzajamnost)	197
4.5. Utvrđivanje priznanja i izvršenja strane sudske odluke u nastajanju	198
4.6. Pravna dejstva ranije litispendencije pred stranim sudom	199
5. Evropska unija	201
5.1. Izvori prava	201
5.2. Opšti uslovi	202
5.3. Posebni uslovi	203
5.3.1. Subjektivni identitet parnice	203
5.3.2. Objektivni identitet parnice	205
5.4. Momenat zasnivanja parnice	207
5.5. Pravne posledice litispendencije	209
Rezime	213
Citirani slučajevi	215
Literatura	219